

Utajené odvolanie

Ten príbeh nie je včerajší. Začal už za totality, keď Ján Sokol bol vyjednaný ako kompromisný kandidát na biskupa. Po smrti biskupa Gábriša ho zbor konzultorov 14. novembra 1987 zvolil za administrátora trnavskej arcidiecézy. Vatikán to hneď odobril, naopak, štátne orgány boli proti. Po dlhej diplomatickej hre kardinála Francesca Colasuonna a štátnych orgánov ČSSR bol Ján Sokol vysvätený za biskupa 12. júna 1988 v Trnave. 10. septembra 1989 bol Ján Sokol slávnostne inaugurovaný do úradu arcibiskupa. Medzitým ho ŠTB preregistrovala z kandidáta tajnej spolupráce na tajného spolupracovníka ŠTB. Táto skutočnosť spolu s výrokmi týkajúcimi sa vojnového Slovenského štátu a jeho prezidenta Tisa spôsobili, že Ján Sokol bol vnímaný ako kontroverzná osobnosť. Podozrenia z údajného prevodu 500 miliónov korún na účet bývalého agenta komunistickej štátnej bezpečnosti spôsobili zmätok v značnej časti veriacich na Slovensku. Nejasnosti a netransparentnosť v správe cirkevného majetku stupňovali tlak na odvolanie Jána Sokola. Nestalo sa. Úvahy o jeho "uprataní" niekde do Vatikánu stroskotali okrem iného na tom, že tam (vo Vatikáne) vie málo ľudí po slovensky, takto sa diplomacia robí ťažko. To, koľko diecéznych peňazí prúdilo kde a komu, a či aj do Vatikánu, vie iba veľmi málo ľudí. Vedia, nepovedia. Je to tak možno lepšie.

Až po dosiahnutí emeritného veku Sokola sa píše trnavský príbeh Roba Bezáka. Poznám ho ešte zo školy. Rozumný chlap. Musel vedieť, do čoho ide. Kde ho našli? V inej diecéze. Prečo? Nebolo dosť vhodných kandidátov "doma"? Rehoľník. Nebolo dosť diecéznych kňazov? V každom prípade - voľba sa vydarila. Aspoň v očiach väčšiny veriacich na Slovensku. Odvolávajú ho po dokončení "špinavej roboty"? Zastavil dobre nastavené "finančné toky"? Plánovali ho od začiatku "po použití zahodiť"?

Asi nie. Až natoľko cynickí nie sú. Tak aké sú skutočné dôvody? Budú niekedy zverejnené?

Určite nie. Takí naivní nie sme. Napokon, je v kompetencii pápeža menovať aj odvolávať. Nedožadovali sme sa dôvodov jeho vymenovania, prečo sa dožadujeme dôvodov jeho odvolania? Aj tak nepomôžu petície, listy, demonštrácie, štrajky... Veď vidíte:

Hovorca KBS nič nepovie. Toho, ktorý povie, označí za konšpirátora. Ukáže sa, že Mikloško nebol konšpirátor, iba mal informácie. Hovorca KBS ich nemal. Nemal? Ostatní biskupi mlčia. Nevedia? Boja sa? Vie o tom pápež? Podpísal to. ČO o tom vie? Nie je to aj o súboji frakcií vo Vatikáne? Je Cirkev imúnna voči vnútorným zápasom o moc a vplyv? Nie, nie je.

Tak čo tie dôvody? Vieme, nepovieme. Načo? Komu by to pomohlo? Nie, tie dôvody z rozsiahlych diskusií na rôznych blogoch nie sú zaujímavé. Tie sa točia okolo bezbrehého obviňovania "vatikánskej mafie". Prevažne. A okolo peňazí. Z pohľadu dejín smiešna epizóda.

Z pohľadu dejín ide o čosi vážnejšie. Tie "nálezy" vatikánskej vizitácie sú iba detskou zádrapkou. Horšie "veci" sa riešia elegantnejšie, diplomaticky.

Prečo nepreložili Bezáka do uprázdnenej Bystrickej diecézy? Alebo ho nestiahli do Ríma na "menej zodpovedné a lepšie platené" miesto. On sa vo Vatikáne dorozumie. Ak to urobili práve takto a nie ináč, chceli tým vyslať jasný signál. Rozhodli sa pre demonštráciu moci.

Chvíľu predtým pritlačili k múru kňazov Karola Moravčíka a Mariána Prachára, aby odvolali svoje podpisy pod Výzvou za obnovu Cirkvi. Výzvu zverejnilo Teologické fórum, ktorého bol Karol Moravčík predsedom. Arcibiskup Zvolenský to dosiahol prekvapivo ľahko. Vo veci Bezáka si dopredu (pre istotu) zistili, či budú ostatní biskupi protestovať. Nebudú, podľa očakávania.

A rozhodli sa pre ukážkovú demonštráciu moci. Lenže - nie je moc ako moc. Krista sa pýtali, akou mocou toto robí: Lebo učil ako ten, kto má moc. Ale moc inú.

Môže totiž byť aj moc na základe autority. Napríklad autority života a učenia. Konfrontácia s takouto mocou fascinuje, priťahuje. VNÚTORNE núti človeka, aby ju nasledoval. Aby aj svoju vôľu podriadil vôli toho, kto TAKÚTO moc vykonáva a reprezentuje. Vnútorne presvedča človeka, a on porozumie dôvodom, kvôli ktorým podriadi svoje konanie rozhodnutiam autority. Tí, ktorí o takejto autorite hovoria v súvislosti s cirkvou, nevravia ani tak o preberaní politických demokratických mechanizmov do cirkvi. To by bolo "gágotu". Kto by to dokázal umoderovať? Nikto. Tí, čo hovoria o demokratizácii v cirkvi, hovoria v podstate o tom, že nám, miliónom veriacich, nie je jedno, či budeme spôsobu uplatňovania moci rozumieť, alebo nie.

Lebo je to tak: Moc môže byť aj vonkajšia, politická. Môže - bez vysvetlenia - prinútiť ľudí niečo navonok urobiť alebo niečo neurobiť. Nemôže však nikomu vnútiť, aby sa s čímśi stotožnil vo svojom vnútri, aby uveril. To môže dokázať iba skutočná autorita.

Ak sa moc v Cirkvi znižuje na úroveň moci politickej, t.j. presadzujúcej sa silou a ignorujúcej vnútorné presvedčenie tých, ku ktorým sa obracia, je to zle. Je to prehra. Je to znak slabosti a neživotaschopnosti. Je to tragédia.

Bezák bol, napriek iným možným elegantným riešeniam, odvolaný práve takýmto spôsobom. Vatikán ukázal, akou mocou toto robí.

Michal Vaško
časopis ZRNO